

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Nové Město nad Metují

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Nové Město nad Metují leží v Královéhradeckém kraji a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Všemi parametry se jedná o 2. nejmenší obvod v kraji:

- rozlohou 98 km²,
- počtem 13 obcí i
- počtem obyvatel 14 371, z nichž 9 749 žije v jádrovém městě.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Královéhradeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Nové Město n. Metují	13	14 371	9 749	98
Dobruška	26	20 293	6 989	279
Jaroměř	15	19 458	12 678	139
Kostelec nad Orlicí	22	24 924	6 178	223
Náchod	36	61 378	20 434	356
Nová Paka	5	13 374	9 292	97
Průměr za kraj	30	36 863	17 944	317

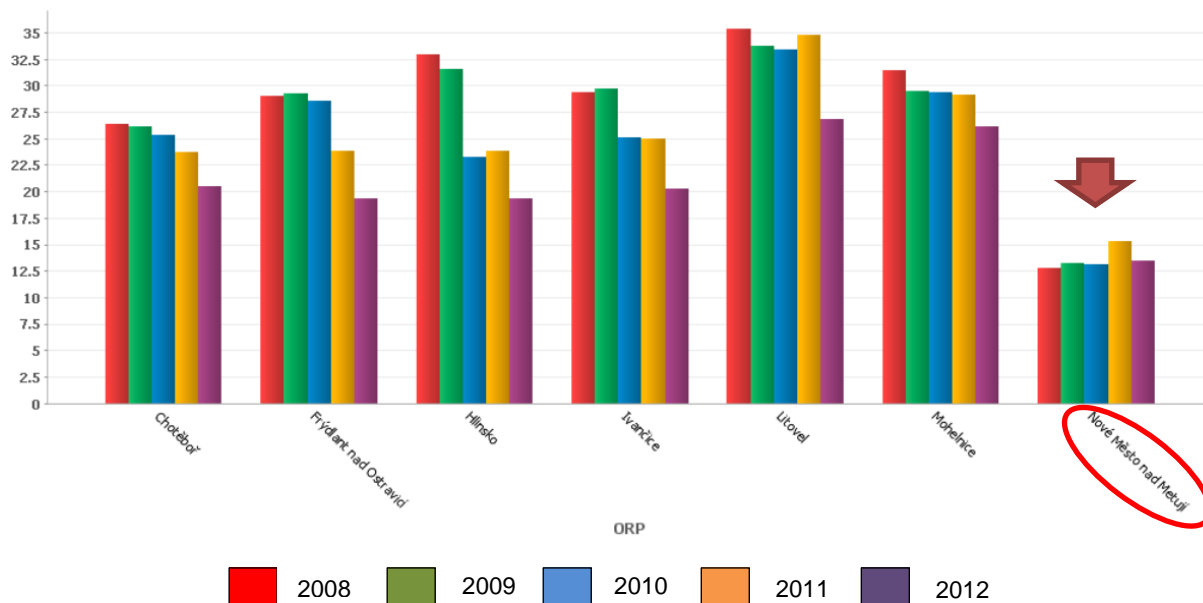
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Královéhradeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 13.500 až 15.100 obyvatel (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Blatná, Horšovský Týn, Kraslice, Týn nad Vltavou, Vítkov);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 12 až 13 obcí (celkem 8 srovnatelných SO ORP: Bílovec, Jablunkov, Neratovice, Ostrava, Pohořelice, Rumburk, Třinec, Vítkov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 9.400 až 10.100 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Chotěboř, Hlinsko, Ivančice, Litovel, Mohelnice, Frýdlant n. Ostravicí).

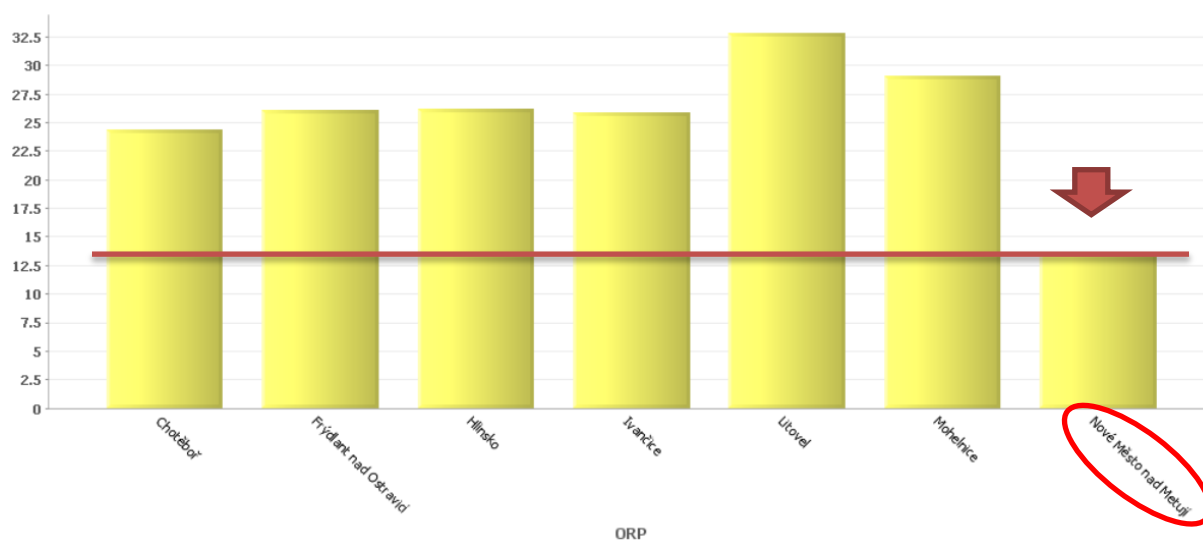
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je zajímavé zejména srovnání **běžných výdajů** SO ORP Nové Město nad Metují s dalšími ORP podle kritéria velikosti jádrové obce. Z hlediska porovnávání rozpočtového hospodaření v oblasti každodenních výdajů v přepočtu na obyvatele byly tyto výdaje u obvodu ORP Nové Město nad Metují v průběhu sledovaných 5ti let mezi srovnávanými obvody vždy nejnižší. Pohybovaly se v rozmezí 12,8 a 15,3 tis. Kč/obyv. a jejich průměrná hodnota činí 13,6 tis. Kč/obyv. Viz obrázek 1 a 2 (úroveň průměrné hodnoty SO ORP Nového Města nad Metují je zvýrazněna červenou linií).

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

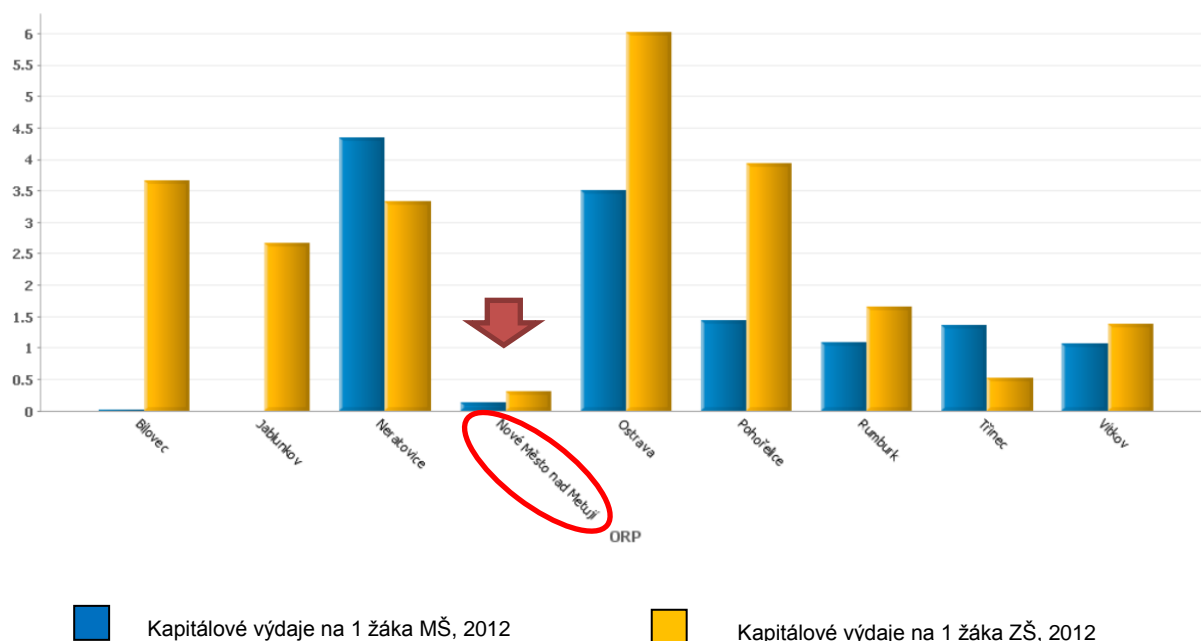
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyvj.) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)

3. Předškolní a školní vzdělávání

U problematiky předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Nové Město nad Metují zejména porovnání **kapitálových**, tj. investičních, **výdajů na žáky základních a mateřských škol** v rámci skupiny SO ORP s obdobným počtem obcí. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem je patrné, že hodnoty za obvod ORP Nové Město nad Metují patří k těm nejnižším: kapitálové výdaje na žáka MŠ jsou s hodnotou 0,13 tis. Kč 2. nejnižší, kapitálové výdaje na žáka ZŠ jsou na úrovni 0,3 tis. Kč zcela nejnižší.

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 12 – 13) na žáka MŠ a ZŠ (v tis. Kč)

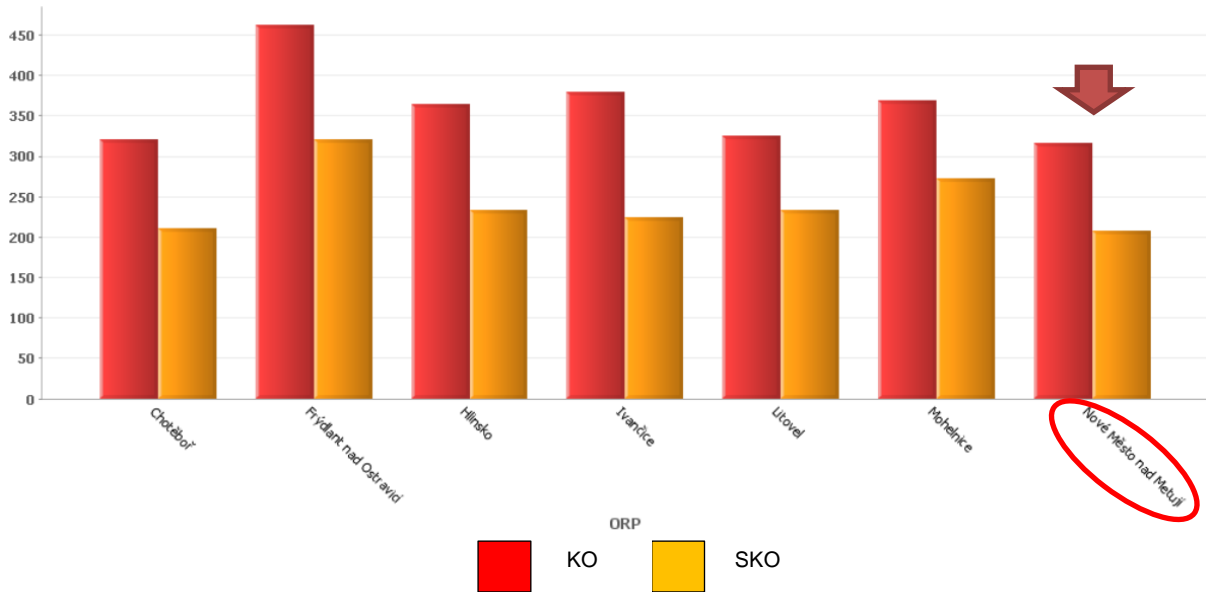

4. Odpadové hospodářství

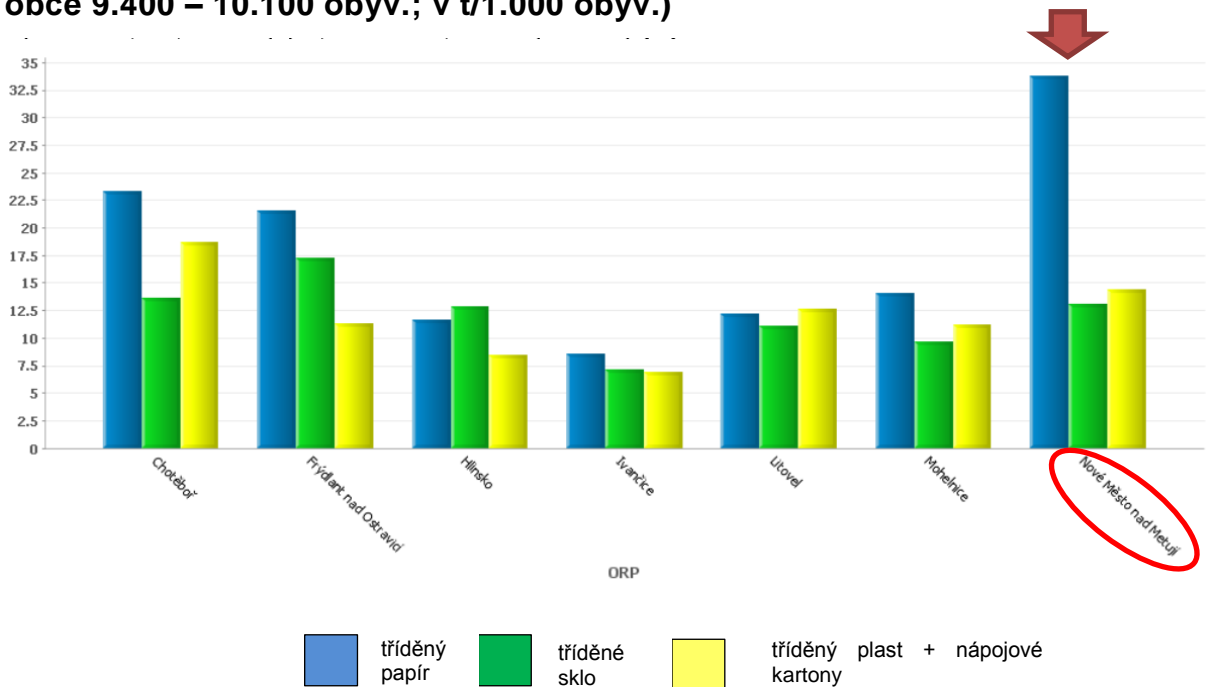
Z pohledu odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a směsného komunálního odpadu** (dále KO a SKO) a **tříděného odpadu**. Produkci KO i SKO je SO ORP Nové Město nad Metují na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle kritéria velikosti jádrové obce) s celkovou výší 316 t/1.000 obyv., respektive 207 t/1.000 obyv. Nejvyšší příčku pak zaujímá v produkci tříděného papíru – s 33,8 t/1.000 obyv. zdaleka převyšuje ostatní obvody. Produkci tříděného skla je 3. v pořadí (13,1 t/1.000 obyv.) a produkci tříděného plastu včetně nápojových kartonů 2. (14,3 t/1.000 obyv.).

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Obrázek 4: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyvl.; v t/1.000 obyvl.)

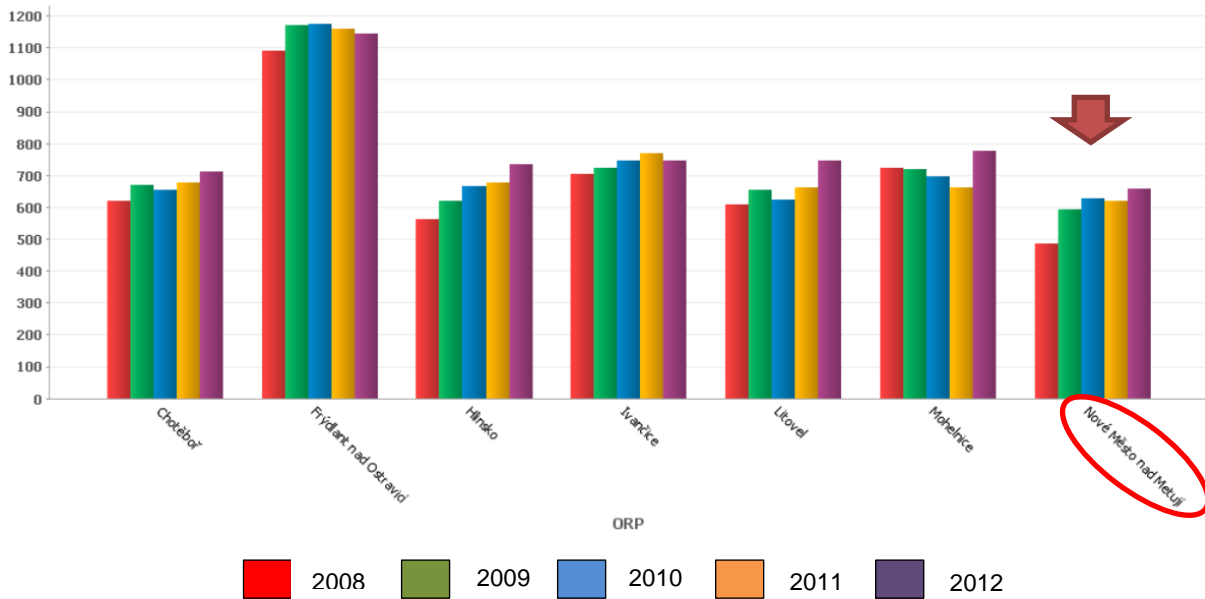

Obrázek 5: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyvl.; v t/1.000 obyvl.)

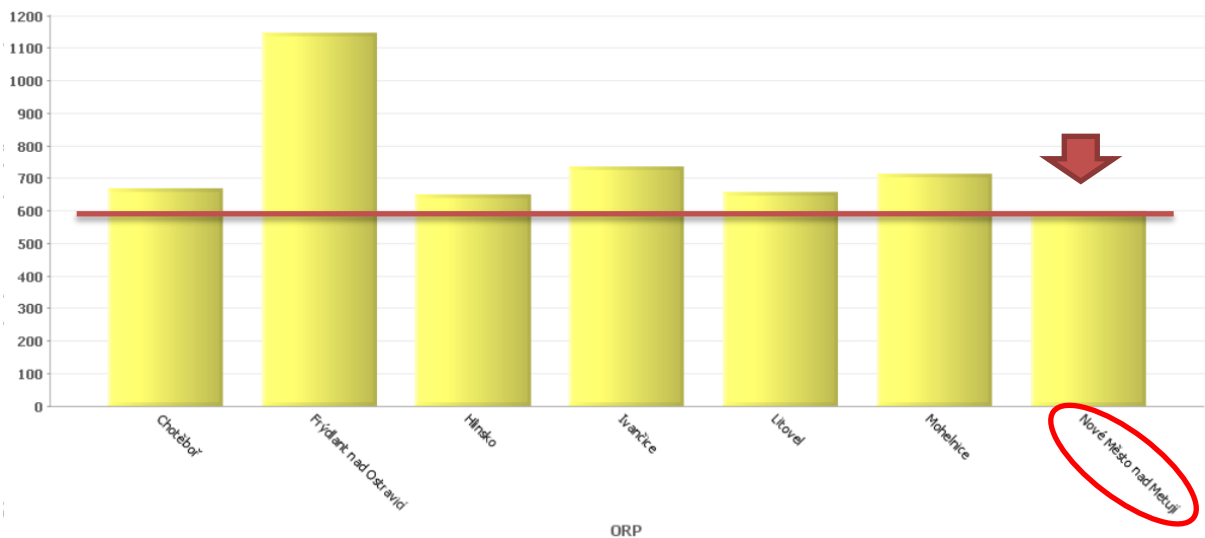

Další zajímavý náhled přináší srovnání **celkových neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**, které jsou u SO ORP Nové Město nad Metují nejnížší a dosáhly průměrné výše 596 Kč/obyv./rok. Zde se jedná o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. Ještě je na místě dodat, že tyto výdaje mají stabilně rostoucí tendenci a postupně vzrostly ze 484 na 657 Kč/obyv./rok.

Obrázek 6: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 7: Průměrné celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 9.400 – 10.100 obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

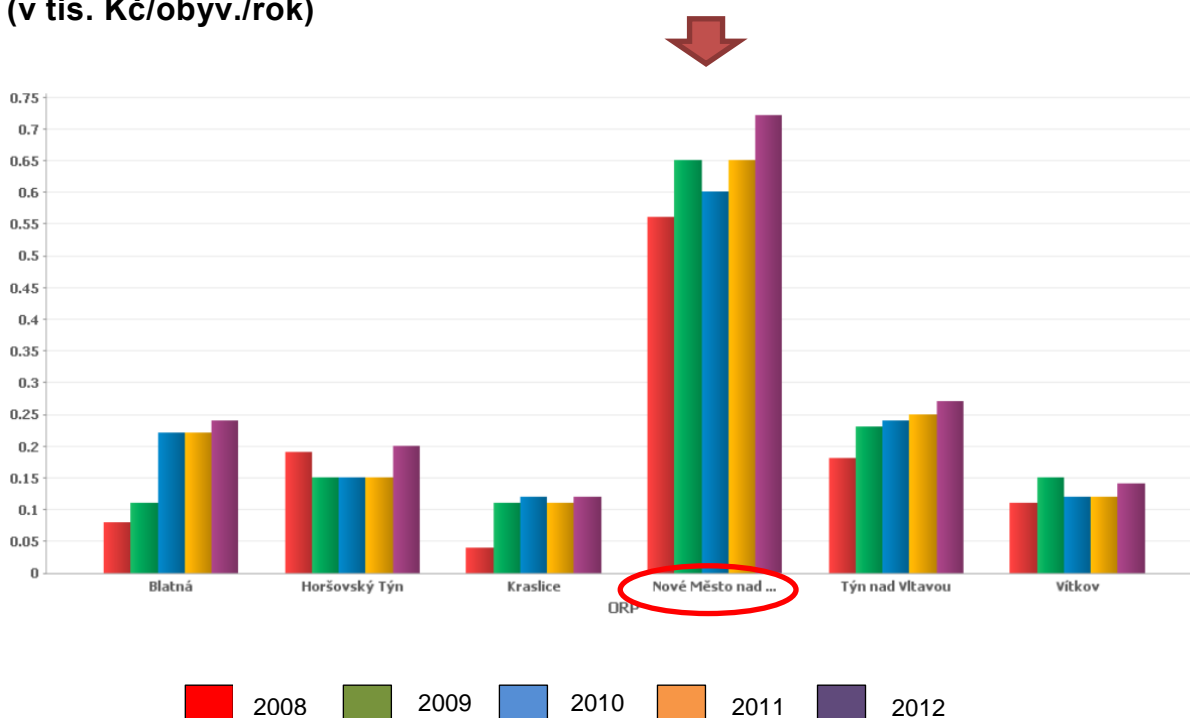

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

5. Sociální služby

V oblasti sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Nové Město nad Metují dosahuje z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období nejvyšších hodnot z vybraných SO ORP s podobným počtem obyvatel. Celkově se pohybovaly v rozmezí 0,56 až 0,72 tis. Kč/obyv./rok a jejich průměrná hodnota za sledované období 2008 – 2012 je 0,64 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek č. 8 a 9. K analogickým výsledkům lze dospět i při srovnání obvodů dle kritéria velikosti jádrové obce.

Obrázek 8: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 13.500 – 15.100) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP Nové Město nad Metují	
základní charakteristika	<p>v Královéhradeckém kraji je správní obvod ORP Nové Město nad Metují všemi parametry 2. nejmenší:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obyvatel • počtem obcí • rozlohou
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na obyvatele
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké kapitálové výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nižší měrná produkce KO a SKO • vyšší produkce tříděného odpadu • nižší celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad